

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA LITEWSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2010

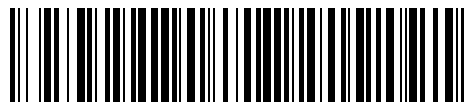
Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
170 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 70**

*Część I – 21 pkt
Część II – 49 pkt*

MOL-P1_1P-102

Część I – rozumienie czytanego tekstu

Atidžiai perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus. Atsakinėkite tik teksto pagrindu ir tik savo žodžiais – jeigu užduotyje nenurodyta kitaip.

Knyga ir mokykla Pokalbis

- 1. Regimantas Tamošaitis.** Mokykla – visuomenei mažai matoma skaitytojų ir kūrėjų ugdymo teritorija. Išėję iš mokyklos žmonės jau mažai besikeičia – savo polinkiais, pomėgiais, skaitymo įpročiais ir pan. Jaunas žmogus susiformuoja mokykloje. Esmingiau po mokyklos jis gali pasikeisti, praturtėti kaip asmenybė ir skaitytojas nebent studijuodamas humanitarinius mokslus.
<...>
- 2. Kęstutis Urba.** Mane vis dėlto labai gąsdina toks dalykas, kad šiais laikais galima baigti mokyklą neperskaičius nė vienos knygos! Tokią informaciją gaunu, aišku, ne iš mokytojų, bet iš tėvų, iš pačių mokinių. „O aš neperskaičiau nė vienos knygos ir vis tiek išlaikiau egzaminą!“ Tie, kurie taip šūkauja, neretai šūkauja su tuščiu pasididžiavimu ir, žinoma, labai iškalbingai pristato savo intelektualinį ir dvasinį lygį, tačiau... Kas čia yra atsitikę, kad mokyklą galima pabaigti neperskaičius nė vienos knygos? Tai svarbus klausimas, „užkabinantis“ sudėtingus mokymo dalykus.
<...>
- 3.** Kitą diskutuotiną problemą galima sieti galbūt su besikeičiančiomis mano paties nuostatomis. Atsimenu, kai buvau įtrauktas į vadovėlių kūrybą, gana kategoriškai mačiau: literatūra yra toks dalykas, kuris turi teikti džiaugsmą, malonumą. Mokiniai turi skaityti tai, kas artima jų amžiui, ką jie supranta ir pan. Dabar galvoju – ar tai visada yra įmanoma? Ar jiems, kad ir vyresnėse klasėse, galima adekvačiai suvokti, emociškai išgyventi, tarkim, Donelaitį? Pagaliau kažką mokykloje reikia ir išmokti, kaip kad išmokstame, o ne išgyvename matematikos formules ar fizikos dėsnius, – ne vien malonumą ieškoti. Galų gale ar realu „išgyventi“ visas epochas istorijos pamokose? Kadangi vidurinėse klasėse mažesnis baigiamųjų egzaminų baubas, kurį pastaruoju metu jau visai nerealiai išpūtėme, jose gal ir daugiau galimybių skatinti tiesiog meilę, potraukį knygai. Ne sykį sakiau ir sakysiu, jog pagrindinis dalykas, dėstant literatūrą mokykloje – išsaugoti skaitytoją.
<...>
- 4. R. T.** Iš savo patirties prisimenu, kad mokykloje skaitydavau pasikišęs po suolu knygas, kurios man pačiam buvo įdomios, o ką ten aiškina mokytojas – nelabai rūpėdavo. Sovietmetis buvo palankus skaitymui. Net skatino skaitymą, nes plačiau pasaulį galėjai pažinti tik per knygą. Nebuvo nei interneto, nei užsienio televizijos programų. O to užsienio labai norėjosi – pamatyti kitus kraštus, žmones, patirti visokių nuotykių. Vieninteliai vartai į pasaulį – knyga. Todėl bibliotekoje atsainiai apeidavau lentynas su užrašais „Lietuvių literatūra“ bei „Tarybų sąjungos tautų literatūra“ ir droždavau tiesiai prie vaizduotę jaudinančios lentelės „Užsienio literatūra“. Iš tų lentynų, nors jos miestelio bibliotekoje nebuvo gausios, buvau perskaitęs beveik visas knygas, kai kurias ne vieną kartą. Lietuvių knygos tuomet jokio įspūdžio nepadare. Na gal pradinėse klasėse jaudino P. Cvirkos pasakojimai, dar šis tas. Jaučiau pagarbą Donelaičiui, nes šis <...> nebijojo stipraus žodžio. Atrodė savas, ne toks, kaip visi aplinkui. Ta veidmaininga tarybinio žmogaus moralė...

5. Taigi mano literatūros suvokimas tuomet buvo visai menkas. Vien tik intuicija vedė knygų keliais ieškant kažkokios aukštesnės gyvenimo prasmės, kažkokio grožio, kurio aplinkui nė su žiburiu negalėjai rasti. Visur tik godus materializmas ir buročių laukai. Žinoma, toks tada iš manęs ir ieškotojas buvo. Aišku, lietuvių literatūra mano sąmonę taip pat veikė, formavo tapatybę, bet šie procesai man pačiam buvo nepastebimi, nesuvokiami. <...>
6. **Audronė Razmaitienė.** Regimantas pasakė svarbius žodžius: jis vaikams pradėjo garsiai skaityti Donelaitį. „Metus“ vaikams iš tiesų reikia paskaityti – gyvai, išraiškingai, kad jie pajustų žodžio grožį ir jėgą. O kai pradedame jiems aiškinti, štai čia hegzametas, šešios pėdos, keturių dalių poema ir t. t., tai vaikus tik išgąsdiname ir jau tikrai užmušame visą skaitymo malonumą. Juk ne filologus ruošiame – ugdome skaitytoją. Prisimenu vieną meninio skaitymo konkursą, kuriame mergaitė iš Punsko skaitė dar vieną „neįdomų“ autorių – A. Baranauską. Iš anksto nusiteikėme skeptiškai – vėl Baranauskas, – bet mergaitė perskaitė jo poemą taip, kad salė verkė.
7. **R. T.** Prisimenu ir aš vieno klasiko „reanimaciją“: Gabijos gimnazijoje mokiniai dainavo V. Mykoliaičio-Putino eiles, pritardami gitara – kaip savo asmeniškus išgyvenimus. Labai nustebino, kad klasika gali būti tokia gyva ir jaunatviška. <...>
8. **Asta Karaliūtė-Bredelienė.** Aš dirbu skaitančių vaikų mokykloje, gal ir iškrentame iš bendro konteksto, nors norėčiau manyti, kad tikrai ne. Pasiklausinęjus mūsų mokyklos vaikų, kokia yra jų „stalo knyga“, tai pagal gautus duomenis labai skiriasi vienuoliktos ir dvyliktos klasės mokinių pasirinkimas. Dvyliktokai yra jau suaugę žmonės, daugelis jų ruošiasi studijuoti ne Lietuvoje, ir jiems „stalo knygos“ yra lietuviškos. O vienuoliktos klasės mokinio požiūris – dar vaikiškas, kaip ir minėtos Regimanto paauglystės patirtys. Jiems svarbu tai, kas pavaizduota knygos viršelyje, ką jiems pripasakojo draugai, kas susiję su televizija, kinu, kompiuteriniais žaidimais. <...>
9. **Dainora Eigminienė.** Turiu pasakyti, kad lietuvių klasika vis dar populiarė. Šiomet, kalbėdama su savo mokiniais, džiaugiuosi, kad randu bendrą kalbą ir kad toks rašytojas kaip Donelaitis, apie kurį čia daug kalbėta kaip apie savotišką literatūrinės vertės kriterijų, mokykloje yra ne tikta skaitomas, bet ir vertinamas. Kartais net traktuojamas kaip mėgstamiausias autorius. Galvoju, kad viskas priklauso nuo to, ar mokytojas yra profesionalas, ar jis moka kurti intriga, ar jis pajėgia su ta savo intriga sustoti, jeigu to reikia. <...> Žinoma, rašytojas, poetas ar apskritai kultūros ir meno žmogus mokyklai yra gyvybiškai būtinas. Bet ne tam, kad atėjęs į mokyklą pakiliai pasakotų apie savo kūrybą, o kad kalbėtų apie gyvenimą, žmones. Apie tai, kokios šiandien yra vertybės, kas yra namai, tėvynė, gimtoji kalba, kas yra pasaulis. Su kūrėju reikia nuoširdaus kontakto, kad mokinys matytų, jog šiuolaikinis kultūros žmogus yra gyvas, o ne koks kerpėtas, apsamanojęs klasikos paminklas. Mokiniui turi būti akivaizdu, kad kūrėjas vaikšto, kvėpuoja, gyvena ir džiaugiasi gyvenimu. Taip mokiniai ir pamato, kad kultūros žmogus egzistuoja šiuolaikiniame pasaulyje ir galbūt net konkuruoja jame su vartotojiško gyvenimo veikėjais. Mokiniai daug ką skaito savo noru: ir S. Parulskį, kaip buvo minėta, ir M. Ivaškevičių, ir A. Marčėną, ir J. Kunčino „Tūlą“, jie yra gan reiklūs, moka pasirinkti. Nepasakyčiau, kad labai priima J. Ivanauskaitę, ją vertina atsargiai. Dėl jų skonio esu nusiteikusi optimistiškai, – viskas yra gerai, jeigu su mokiniu apskritai viskas yra gerai. Nelygu, apie ką kalbėsime. <...>
10. **R. T.** Būtinybė tampa malonumu? Taigi matome, kad, palyginti su senesniais laikais, mokyklos literatūrinis gyvenimas yra dramatiškas, bet gyvas. O mokinių diferenciacija, išsiskiriantys interesai ir polinkiai gal irgi natūralus reiškinys. Tai lyg kova už būvį ir individo patikrinimas: atsilaikys jis mokykloje ar ne, taps asmenybe ar gyvens šiaip sau, susiliedamas su beveide vartotojų minia.

Užduotys

1 užduotis (1 balas)

Savais žodžiais parašykite, koks dalykas labai baugina K. Urbą. (2 pastr.)

.....

.....

.....

2 užduotis (1 balas)

Paaiškinkite, kaip suprantate K. Urbos pavartotą žodžių junginį „tuščias pasididžiavimas“. (2 pastr.)

.....

.....

3 užduotis (2 balai)

Kuri K. Urbos nuostata pasikeitė ir dėl ko? (3 pastr.)

.....

.....

.....

4 užduotis (1 balas)

Paaiškinkite žodžių junginio „egzaminų baubas“ reikšmę. (3 pastr.)

.....

.....

5 užduotis (1 balas)

Ką, anot K. Urbos, reiškia „išsaugoti skaitytoją“? (3 pastr.)

.....

.....

6 užduotis (1 balas)

Remdamiesi 4 pastraipa apibūdinkite R.Tamošaitį kaip mokinį; kokios savybės buvo jam būdingos?

.....

.....

.....

7 užduotis (2 balai)

Apibendrindami 4 pastraipą parašykite, kodėl, anot autoriaus, sovietmetis buvo palankus skaitymui.

.....

.....

.....

.....

8 užduotis (1 balas)

Savo žodžiais paaiškinkite, dėl kokių savybių R. Tamošaitis pamėgo K. Donelaičio kūrybą. (4 pastr.)

.....

.....

.....

9 užduotis (1 balas)

Išrašykite frazeologinį žodžių junginį, kurį vartoja pašnekovas, kalbėdamas apie grožio stoką. (5 pastr.)

.....

.....

10 užduotis (1 balas)

„Toks iš manęs tada ir ieškotojas buvo.“ – ši 5 pastraipoje pavartota mintis reiškia, kad:

- a) jaunystėje R. Tamošaitis visai nesiėmė ieškoti grožio ir gyvenimo prasmės
- b) intuicija jaunystėje jam sakė, kad jis netikęs grožio ieškotojas
- c) intuicija kreipė jį ieškoti grožio ir gyvenimo prasmės skaitant literatūrą
- d) jaunystėje R. Tamošaitis troško materializmo

11 užduotis (2 balai)

Kokia yra pagrindinė A. Razmaitienės pasisakymo mintis? (6 pastr.)

.....

.....

.....

12 užduotis (2 balai)

Lygindami vienuoliktokų ir dvyliktokų požiūrius į skaitomas knygas, apibūdinkite jų požiūrių skirtumus. (8 pastr.)

.....

.....

.....

13 užduotis (1 balas)

Kaip rašytoja Dainora Eigminienė grindžia teiginį, kad lietuvių klasika vis dar populiari? (9 pastr.)

.....

.....

.....

.....

14 užduotis (2 balai)

Kodėl ir koku būdu, anot Dainoros Eigminienės, rašytojai ir kiti meno žmonės mokyklai reikalingi? (9 pastr.)

.....

.....

.....

.....

15 užduotis (1 balas)

Kokia yra šio straipsnio tema?

.....

.....

16 užduotis (1 balas)

Kuriam stiliui priskirtumėte šį tekstą?

.....

.....

Część II – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

1 tema: Gamtos pasaulio įvairovė K. Donelaičio poemoje *Metai*. Atskleiskite šią temą nagrinėdami čia pateiktas ištraukas ir visą kūrinį.

Kristijonas Donelaitis

Metai

Pavasario linksmybės

Ištrauka

Jau saulelė vėl atkoptama budino svieta
Ir žiemos šaltos triūsus pargriaudama juokės.
Šalčių pramonės su ledais sugaišti pagavo,
Ir putodams sniegs visur į nieką pavirto.
Tuo laukus orai drungni gaivindami glostė
Ir žoleles visokias iš numirusių šaukė.
Krūmai su šilais visais išsibudino keltis,
O laukų kalnai su kloniais pametė skrandas.
Vislab, kas rudens biauzybėj numirė verkdams,
Vislab, kas ežere gyvendams peržiemavojo
Ar po savo keru per žiemą buvo miegojęs,
Vislab tuo pulkais išlindo vasarą sveikint.
Žiurkės su šeškais iš šalto pašalio traukės.
Varnos ir varnai su šarkoms irgi pelėdoms,
Pelės su vaikais ir kurmiai šilumą gyrė.
Musės ir vabalai, uodai su kaimene blusų
Mus jau vargint vėl pulkais visur susirinko
Ir ponus taip, kaip būrus, įgelt išsižiojo.
Bet ir bitins jau šeimyną savo pabudint
Ir prie darbo siųst bei ką pelnyt n' užsimiršo.
Tuo pulkai jų pro plyšius išlįsti pagavo
Ir lakstydami su birbynėms žaisti pradėjo;
O vorai, kampuos sėdėdami, verpalus audė
Irgi medžiot tinklus, tyloms kopinėdami, mezgė.
Bet ir meškos, ir vilkai šokinėdami džiaugės
Ir suplėšyt ką tylomis į pagirį traukės.
Ale kokie dyvai – nei viens iš didelio pulko
Verkdams ar dūšaudams mus lankyt nesugrįžo;
Ne! ne verkt, bet linksmintis visi susirinko:
Nes darbai žiemos visur jau buvo sugaišę
Irgi pavasaris ant visų laukų pasirodė.
Tuo po tam pašaliai visi kribždėti pagavo
Irgi, bešūkaujant pulkams, ošims pasikėlė.
Viens storai, o kits laibai dainuoti mokėdams
Ir linksmiai lakstydamis ik debesų kopinėjo;
O kits, ant šakų kopinėdams, garbino Dievą.
Bet ir valgių dėl skūpų nei viens nesiskundė.
Rūbai šio ir to didei jau buvo nudilę;
O tūls lopytą parlėkdams parnešė kuodą

Ir pasisotint ant laukų vos mažumą rado.
 O štai ir taip parvargęs nieks nedejavo,
 Bet visi visur sumišai šokinėdami džiaugės.
 Gandras su kitais kaimynais parlėkė linksmas
 Ir gaspadoriškai ant kraiko tarškino snapą.
 Taip besidžiaugiant jam, štai jau ir jo gaspadinė
 Iš šaltos gaspados vėl išlindusi rados
 Ir su savo snapu meilingą sveikino draugą.
 Kraiką jie visur didiai sudriskusį rado;
 Ogi namus naujus, užpernai tikt budavotus,
 Rado ant visų kampų permier pagadintus.
 Sienas ir čytus ir daug naujintelių sparų
 Vėjai su sparnais nuo kraiko buvo nuplėšę.
 Durys su langais ir slenksčiais buvo nupuolę;
 Ogi troba visa visur iškrypusi rodės;
 Todėl tuo abu, kaip reik tikriems gaspadoriams,
 Vislab vėl taisyt ir provyt sukosi greitai.
 Vyrs tuojaus žagarų budavonei parnešė glėbį;
 O gaspadinė jo pūstynes mandagiai lopė.
 Taip po tam abu, daug dirbę bei triūsinėję,
 Valgį sau sužvejoj pas klaną nulėkė greitai
 Ir, kelias varles bei rupūžes paragavę,
 Dievui iš širdies visos viernai dėkavojo.
 Tu, žmogau niekingis! mokinkis čia pasikakint
 Ir, pasisotindams gardžiaus, n' užmiršk savo Dievą.
 Krūmus ir girias visokios ošino dainos;
 O laukus visur bei pievas skambino garsai.
 Gegužės ir strazdai, sumišai lakstydami, žaidė
 Ir Sutvertojį, linksmi rykaudami, gyrė.

Kregždės su lengvais sparnais aukštai pasikėlė
 Irgi bešūtydamos nei kulkos šaudė per orus,
 O paskui valgius prastus be priprovų valgė
 Ir pasivalgiusios pliuškėjo pasaką savo.
 Gervins, ik debesų juodų dyvinai kopinėdams
 Ir nei verkdams irgi dejuodams, skambino dangų;
 Bet tai ne verksmai, kad jis taip skambina šaukdams,
 Ne! jis nor pamokint, kaip Dievo didė galybė
 Ir paukštelių balsuos yr didiai stebuklinga.
 Žvirbliai su vaikais, žodžius girdėdami tokius:
 „Rods“, – tarė, – „mūs giminė taip jau vis šlovina Dievą.“

Bet lakštingala, dar ikšiol kytriai pasislėpus,
 Laukė vis, iki kožnas bus savo dainą pabaigęs.
 Todėl ji paskiaus kasmets vis pradeda šūkaut
 Ir nakties čėse, kad sviets jau miegt įsigūžtęs,
 Sau viena tamsoj budėdama garbina Dievą,
 O išaušus jau, kad mes iš patalo kopam,
 Kartais budina mus ir mūsų linksmi širdis.

Rudienio gėrybės

Ištrauka

Ant saulelė, vėl nuo mūs atstodama, ritas

Irgi, palikusi mus, greita vakarop nusileidžia.
Vei, kasdien daugiau ji mums savo spindulį slepia;
O šešėliai vis ilgyn kasdien išsitiesia.
Vėjai su sparnais pamaži jau pradeda mūdraut
Ir, šilumos atstankas išbaidydami, šlamščia.
Todėl ir orų drungnums atvėsti pagavo
Irgi senystę jau graudena kailinius imtis.
Bobą su diedu blogu pas kakalį siunčia,
O kitus atšilt į stubą ragina lįsti
Ir valgius drungnus bei šiltą viralą valgyt.
Žemė su visais pašaliais įmursi verkia,
Kad mūsų ratai jos išplautą nugarą drasko.
Kur pirm du kinu lengvai mums pavežė našta,
Jaugi dabar keturiais arkliais pavažiuoti nepigu.
Ratas ant ašies braškėdams sukasi sunkiai
Irgi žemes biaurias išplėsdams teškina šmotais. ````
Vei laukų sklypai visur skendėdami maudos,
O lytus žmonėms teškėdams nugarą skalbia.
Vyžos su blogais sopagais vandenį siurbia
Ir biaurius purvus kaip tašlą mydami minko.
Ak, kur dingot, giedrios jūs gi pavasario dienos,
Kaip mes, pirmąsyk stubos atverdami langus,
Šildantį šiltos saulelės spindulį jautėm?
Lyg kaip sapnas koks, kurią miegodami matom,
Ogi pabudę jo po tam trumpai paminėjam,
Lygiai taip prašoko mums su vasara džiaugsmas.
Ogi dabar purvynai, kad juos krutina vyžos,
Nei kisielius ant ugnies pleškėdami teška.
Vislab, kas pas mus lakstydams vasarą šventė
Ar plezgendams ant laukų linksmai šokinėjo,
Vislab, kas linguodams ik debesų pasikėlė
Ir, pasidžiaugęs taip, grūdelius su vabalu valgė,
Vislab jau prastojo mus ir nulėkė slėptis.
Taip laukai pasiliko mums visur gedulingi,
Irgi grožybės jų nei kapas sens pasirodo.
Krūmus ir girias linksmas jau giltinė suka,
Ir grožybes jų gaišin draskydama vėtra.
Šakos, ant kurių po lapais užgimė veislė
Ir lizdelyj nei lopšyj čypsėdama verkė
Ar apžėlusi jau po tam lakstydama juokės
Ir savo peną be momos skraidydama gaudė,
Tos vietelės jau visur taipo nusirėdė,
Kad jos nei žagarai sausi siūbuodami barška.
Ten, kur meškins ant kelmų bites kopinėjo,
O meška vaikus glūpus murmėdama žindė;
Ten, kur briedžiai draskančių vilkų nusigando,
O vilkai savo veislę kaupt ir plėšt pamokino;
Ten, kur vanags su vaikais daug sulesė vištų,
Ir varnai pulkais žąsyčius pavogė mūsų, –
Ten, žiūrėkit, ten džiaugsmas taipo pasidėjo,
Kad tik varnos dar biaurybę rudenio garbin,
O paukšteliai su dainoms ankštai pasislėpę

Irgi be rūpesčių šaltai sapnuodami miegti.
 Ak, daržų grožybės jūs su savo žolelėms,
 Jūs kvietkelės jaunos, jūs gi pavasario šlovė,
 Ak, kur dingo jūs puikums su savo kvapeliais!
 Vei, ką sodai mums, margai žydėdami, rodė,
 O ką vasara mums po tam augindama siūlė,
 Tas visas gėrybes jau kampe pakavojam
 Irgi su puodais ar skauradoms virdami valgom.
 O jūs, žąsys, jūs, niekus pliuškėdamos antys,
 Eikit, maudykitės, pakol dar atviros upės.

Donelaitis K. Metai, Vilnius, Baltos lankos 1994. P.11-14, 69-71

**2 tema: Tautinių vertybių svarba ir pagrindinio herojaus Viliaus nutautėjimo klausimas
 I. Simonaitytės romane *Vilius Karalius*. Aptarkite šią temą remdamiesi
 pateiktomis ištraukomis ir visu romanu.**

Ieva Simonaitytė
Vilius Karalius

Plaukus trumpai trumpai nukirpti! Vilius dar niekada rimtai nebuvo pagalvojęs apie tai, kad ir jis galėtų ir turėtų kitaip plaukus nešioti. Mokykloje mokytojo Stumbrio sūnaus, paskui žandaro Vernerio plaukai kitaip kirpti: pakaušis beveik nuskustas, priešakyje kuodas. Tasai kuodas kartais tiesiu sklaidu perskirtas per vidurį galvos, o kartais nuverstas ant vieno šono. Atrodo beveik gražu. Bet jie vokiečiai, jie gali. Lietuvinkui taip nepritinka. Taip buvo vis kalbama, taip ir liko iki šiol.

Bet dabar Vilius mąsto ir mąsto: argi nepritinka, o jeigu nepritinka, tai kodėl? Tautrimas sakė, kad reikia, Tautrimas ir patsai...

Sykį paklausė Vilius motiną – tik taip sau, juokaudamas, kaip čia būtų, jeigu... Jis visiškai nemanė rimtai, jis tik norėjo žinoti, ką pasakys į tai motina. Bet motina nedaug tekalbėjo, nesiaiškino, o trumpai ir aiškiai pabrėžė: „Ne tavo nosiai.“

Jis leidosi įtikinamas. O motina, kaip pratusi, pasisodino jį kiemelyje ant krėslo, uždėjo ant pečių sudėvėtą savo prijuostę, nusikabino ant sienos kabančias žirkutes, pasiėmė stambias šukas, sušukavo plaukus, pertiesė per galvos viršų tiesų sklaidą ir apkarpė. Išdulkinusi iš prijuostės Viliaus plaukus, motina pasivadino Anskį – ir vėl tas pats, vėliau – Marčiuką. Ir taip maždaug per mėnesį vieną sykį.

Bet tikrai: kodėl nebūtų galima nešioti trumpų plaukų? Jeigu sklaidą ir reikia turėti per vidurį galvos, tai nieko, kad tik plaukai būtų kirpti kaip štai Tautrimo.

Bet Tautrimas vokietis, kaip ir mokytojas, kaip ir žandaras. Vilius sunkiai atsidūsta.

„Vis vienas ir tas pats atsakymas. Kad tiems vokiečiams ir viskas leista, o lietuvinkams niekas!“

Berods, velionis tėtukas sakydavo, kad tik retas vokietis tepareisiąs į dangų, nes jie teoterius lanką, šoką kažki kokius keistus šokius ir dar tvirtiną, kad tai gražu. Paskui jie dar visokių nešvankių traldų traldiją, o tai taip pat nuodėmė.

Vilius širdyje prisipažįsta, kad jis ne viskuo tiki, ką senis sakydavo. Šokti rasi ir nuodėmė, bet kas tie teoteriai, jis dar nežino. Argi jie tokie baisūs būtų?

<...>

Karalienė tiki nujautimu. Tikrai, kaip Tautrimienė būtų šiaip galėjusi atsiųsti jai šitokią dovaną!

Ir kodėl ji pasiuntė tą dovaną? Jokios nėra tam priežasties. Jos, Karalienės, gimimo diena per Kalėdas. Bet, matyt, dovana nesiūsta gimimo dienai, nes žodžiai taikyti abiem – jai ir vyrui.

Gražus paveikslas. Geltoname medyje žodžiai ir pagražinimai įdeginti rudai, paveikslas irėmuotas paauksintais rėmais.

Karalienė tyliai prisipažįsta, kad paveikslas jai patinka. Ji jaučia net džiaugsmą ir dėkingumą seseriai.

Bet kambaryje jo pakabinti nebus galima. Atėję gentys ir kiti žmonės labai nustebtų, pamatę tokį galima sakyti, pagonišką vaizdą. Jo posmelis ne iš Biblijos paimtas ir nė iš jokių kitų dvasiškų knygų. <...> „Daug metų! Tiesa, kiek yra dabar jau iš tikrųjų, kai mudu vedę?“

Karalienė skaičiuoja: Viliui bus rudenį dvidešimt ketveri... Staiga Karalienė tveria sau už galvos, – dabar ji atsimuodžia: šio mėnesio vidury nuo jų vedybų sueina dvidešimt penkeri metai. Tikrai, juk antroje pusėje viename kampe nežymiai ir parašyta: Zur Silberhochzeit, von Familie Tautrimm. Berlin, April 1913.¹

O ji pati visai, visai tai buvo užmiršusi! Vokiečiai kitokie žmonės negu lietuviai. Kas šventė bent kartą jos, Karalienės, arba kito namiškio gimimo dieną? Niekas. Visiškai ne galvoj. Ateina ir praeina tokia diena, kaip ir kiekviena kita, paskui, po kiek savaičių, atsimeni, kad... ak, tiesa, juk buvo...

Tik Tautrimai šen ten atsiunčia atviruką ar kokią dovanėlę.

Tą progą Karalienė su pavydu atsimena Tautrimienės pasakojimus, kiek jos vyras duodas jai dovanų. <...>

O Tautrimienė pasakoja, kad ir jos artimos pažįstamos ponios neatsiliekančios su dovanomis. Ponai, ypač Tautrimo kolegos, atsiunčia gėlių...

– Ką nori, vokiečiai!

Karalienė pasižiūri į savo rankas ir šypsosi: ne, jos rankom nepritiktų nei apyrankės, nei žiedai. Apyrankės būtų tiesiog juokingos. O žiedai... jos rankos jau nebedailios, nudegusios, sudirbtos, stambios gyslos išpurpusios.

<...>

Vilius nuo pat vakar elgiasi, berods taip, kaip jaunikiui elgtis reikia. Tačiau, besisukinėdamas ratelyje, jis dažnai beveik dažniausiai čiupo Tautrimytę. Su ja net kelis kartus susikibęs šoko – taip, kaip vokiečiai kad šoka.

Rasi jis ir nebūtų šokęs, kad Gaublys nebūtų išsitraukęs iš kišenės damburį ir nebūtų uždambriņęs šokių. Vilius, nieko neklausęs, nuėjo ir žemai nusilenkė prieš Tautrimytę – lyg ji kokia ten princesė būtų, pavyduliavo Grėtė, – ir, pritardamas žodžiais:

– Wenn mein Frau nicht horche will,

Dann weiss ich, was ich tu:

Dann steck ich sie in den Hafersack

Und bind von oben zu, –²

Vis pasispardydamas, jis skrido su Tautrimyte per kambarį.

Tautrimytė vokietė. Dėl jos ką jau sakyti, bet Viliumi kai kas net labai stebėjosi. Jis ūkininkas, jo tėvas neseniai miręs, o šokinėja lyg koks bernas. Negražu. Kad tai motina matytų! O Grėtei gėda ir pikta. Vieną kartą jis atėjo ir Grėtės prašyti pašokti. Grėtė išizeidusi atsuko jam nugarą:

– Nei aš vokietė, nei aš kukninė, – suniurnėjo jinai.

¹ Sidabrinų vestuvių progą Tautrimų šeimai. Berlynas, 1913 metų balandis. (Vok.)

² Jei mano žmona nenorėtų klausyti, žinau, ką jai padarysiu: aš įkišiu ją į avižų maišą ir užrišiu viršuj. (Vok.)

Dotted lines for writing.

Dotted lines for writing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)